

Odbor informačních služeb
Oddělení podpory uživatelů

Vážená paní

.....

V Praze dne 24. 8. 2021
Č. j.: CSU-007623/2021-29
Zn.: Z-11503-CEN-21
Počet listů: 3 | Počet příloh: 0 | Listů příloh: 0
Vyřizuje: Mgr. Štěpánka Zelenková
Tel./Fax: 274 052 430
E-mail: stepanka.zelenkova@czso.cz

Věc: Žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Vážená paní inženýrko,

na základě Vaší žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ze dne 9. srpna 2021 a jejího doplnění ze dne 10. srpna 2021 Vám k jednotlivým dotazům sdělujeme následující:

a) odpovědi na následující otázky technického a technologického charakteru:

- 1. Na jakém konkrétním software (dále jen „SW“) a hardware (dále jen „HW“) jsou volby zpracovávány a počítány?*

Programové vybavení pro zpracování voleb a přenos dat z přebíracích míst do centra ČSÚ je vlastní software ČSÚ, který je vytvářen zaměstnanci ČSÚ s využitím programátorských kapacit externího dodavatele (smlouva je standardně zveřejněna, stejně jako podklady k výběrovým řízením). Ke zpracování voleb je využíván HW ČSÚ za podpory komunikační infrastruktury dodavatelských firem. Podrobné technické specifikace však nemohou být sdělovány z důvodu bezpečnosti zpracování.
- 2. Kdo je autorem používaného SW (jaká IT společnost)?*

Autorem SW je ČSÚ a je vytvářen zaměstnanci ČSÚ s využitím programátorských kapacit externího dodavatele (smlouva je standardně zveřejněna, stejně jako podklady k výběrovým řízením).
- 3. Z jaké země pochází IT společnost, která je dodavatelem SW?*

Spolupracujícím dodavatelem při tvorbě SW, jehož autorem je ČSÚ, je společnost z České republiky.
- 4. Jakým způsobem byl dodavatel vybrán? Byl vybírán transparentním způsobem?*

Dodavatel byl vybrán transparentním způsobem v rámci výběrového řízení – veřejná zakázka na služby zadávaná dle ustanovení § 56 zákona v otevřeném řízení v nadlimitním režimu.
- 5. Jaký má používaný SW bezpečnostní audit?*

Používaný SW je vytvářen v souladu s požadavky bezpečného vývoje SW, jeho správná funkcionální i bezpečnost jsou ověřovány interními testy.

6. *Jakým způsobem se řeší "záplatování" systému?*

Všechny systémy, které se podílejí na zpracování voleb, a to jak HW, tak SW, jsou pravidelně servisovány pomocí update i upgrade, pokud jsou k dispozici a mají relevantní opodstatnění pro jejich aplikování.
7. *Kdo je dodavatelem údržby sčítacího SW?*

Programové vybavení, včetně údržby, je vlastní software ČSÚ, který je vytvářen a udržován zaměstnanci ČSÚ s využitím programátorských kapacit externího dodavatele.
8. *Jaké jsou mechanismy a postupy ČSÚ pro zajištění regulérnosti a ověřování správnosti práce SW používaného k elektronickému zpracování dat?*

Během vývoje i před vlastními volbami probíhá několik zkoušek a testování, které ověřují funkčnost celého systému. V průběhu příprav provádíme funkční i zátěžové testy zpracování s cílem případná rizika minimalizovat. Přijímaná opatření konzultujeme s příslušnými odborníky a institucemi. Výsledky testů jsou porovnávány s očekávanými definovanými výsledky. Posuzuje se tedy nejen funkčnost systému z pohledu jeho provozu, ale i obsahu.
9. *Používá se tento SW i pro jiné účely, např. při vytváření dalších statistik ČSÚ?*

Ne, tento SW se nepoužívá pro jiné účely, systém je určen pouze pro zpracování voleb.
10. *Jaký SW používá ČSÚ pro přenos dat z volebních místností do centrály ČSÚ? Je tento SW totožný se SW používaným při zpracování volebních dat?*

Z pohledu online propojení žádná data nejsou přenášena z volebních místností do centrály online přenosem. Data je ve volební místnosti možné pořídit (vyplnit) pro zajištění interaktivních kontrol do dodaného SW vytvořeného ČSÚ a pro urychlení následného zpracování předat spolu s papírovým zápisem, podepsaným členy komise, i datové soubory na příslušném přebíracím místě ČSÚ. Tato data jsou však kontrolována proti papírovému zápisu pořízenému ve volební místnosti.

b) odpovědi na následující otázky praktického charakteru:

1. *Z jakého důvodu nejsou výsledky voleb veřejnosti k dispozici např. ve formátu .xls?*

Český statistický úřad volební výsledky nabízí veřejnosti ve formátu xlsx (po ukončení zpracování) a výsledky voleb nabízí pro analytické účely také ve formátu otevřených dat. Vše je k dispozici na internetové stránce www.volby.cz.
Vedle detailních údajů ČSÚ zveřejňuje výsledky voleb také prostřednictvím elektronických publikací, kde jsou agregované údaje k dispozici i v xls formátu. Přehled těchto publikací je k dispozici na <https://www.czso.cz/csu/czso/volebni-statistika>.
Množství volebních dat nabízí také Veřejná databáze ČSÚ (<https://vdb.czso.cz/>), kde je možné zobrazená data snadno vyexportovat i do xls.
2. *Jaká opatření provedl ČSÚ k prevenci dalšího možného kybernetického útoku, kterého jsme byli svědky v roce 2017? Zdroj informace: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cesky-statisticky-urad-hackeri-hackersky-utok-parlamentni-volby-rijen-2017_1805110600_hm*

Opatření v souvislosti s uvedeným útokem provedl především dodavatel komunikačních služeb tak, jak je uvedeno v daném článku. ČSÚ přesto analyzoval možné dopady, které by mohly vzniknout, pokud by byl útok vedený až na infrastrukturu úřadu, a preventivně učinil další nová opatření. Jde například o rozložení případné zátěže prezentačních systémů, více komunikačních partnerů i komunikačních cest apod. Na vlastní zpracování výsledků voleb neměla událost žádný vliv. Jednalo se o problém online zveřejňování výsledků voleb v reálném čase, nikoliv jejich zpracování. Jedná se o dva zcela oddělené procesy.

3. *V návaznosti na výše uvedenou otázku č. 2 je potřeba položit také otázku na počet externích dodavatelů ČSÚ. Kolik externích dodavatelů ČSÚ se podílí na zpracování a zveřejnění výsledků voleb? Jakým způsobem byli tyto externí dodavatelé vybíráni? Má ČSÚ možnost kontroly bezpečnosti SW a HW využívaného těmito externími dodavateli?*

Externí dodavatelé jsou vybíráni na základě zákona o veřejných zakázkách a jedná se o několik firem, které zajišťují nebo podporují provoz systémů podílejících se na zpracování a zveřejnění výsledků voleb. Tyto firmy nepoužívají SW, který by zpracovával výsledky voleb. Před vlastními volbami je několik testování a zkoušek, které ověřují funkčnost celého systému. Provádí se funkční, penetrační i zátěžové testy zpracování s cílem minimalizovat rizika. Testování i přijímaná bezpečnostní opatření jsou konzultována s IT odborníky a institucemi.

4. *Jaká opatření provedl ČSÚ k minimalizaci rizika vzniku události jako pád, výpadek, nebo přetížení systému, jakého jsme byli svědky např. při letošním sčítání lidu?*

Systém, který byl provozován pro ONLINE sčítání v rámci SLDB 2021 a byl během jeho provozu v první den přetížen, a systém pro zpracování voleb jsou naprosto rozdílné systémy a to nejen jejich obsahem, ale především jejich provedením. Nelze tedy tyto systémy porovnávat. Nicméně systém pro zpracování voleb prochází pravidelně několika vlnami zátěžových, penetračních i dalších testů, které minimalizují možný vznik rizika, který by ve svém důsledku vedl k pádu, výpadku nebo přetížení tohoto systému. Systém zpracování volebních výsledků je oddělen od aplikací pro prezentování výsledků voleb.

5. *Jaká opatření provedl ČSÚ k minimalizaci možného pohybu neoprávněných osob v budovách ČSÚ, čehož jsme byli svědky v loňském roce? Zdroj informace:*

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-krajske-volby-hasici-vytopeni.A201003_105754_domaci_kzem

Během události popisované v článku nedošlo k žádnému pohybu neoprávněných osob po budově ČSÚ. Členové hasičského sboru, kteří zasahovali při odstraňování následků havárie, byli ke všem prováděným úkonům oprávněni a byli pod dohledem odpovědných osob ČSÚ.

Zmiňovaná událost sice probíhala ve stejné budově, ve které dochází k finálnímu zpracování výsledků voleb, nicméně prostory, které slouží pro vlastní zpracování, jsou zcela uzavřené a pohyb neoprávněných osob je tak v těchto prostorách znemožněn.

S pozdravem